

บทที่ 14

การแบ่งแยกประเภทของกลุ่มผลประโยชน์

1. นำนบท

แนวความคิดเกี่ยวกับการแบ่งแยกประเภทของกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มผลักดันนี้ ได้มีนักรัฐศาสตร์และนักสังคมวิทยาการเมืองชาวฝรั่งเศส คือศาสตราจารย์ มอริส ดูแวร์เซ (Maurice DUVERGER) ได้เขียนไว้ในพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์¹ ว่าเป็นสิ่งที่ยากที่จะกำหนดลงไปว่า กลุ่ม (groups) ไค ในสังคมที่มีลักษณะที่จะเป็นกลุ่มผลักดันที่มีอิทธิพลหรือกลุ่มไคที่มีได้มีลักษณะเป็นกลุ่มอิทธิพล

การที่กลุ่มไคจะกลายเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลจะต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยของจังหวะที่ดีที่เหมาะสม การจัดโครงสร้างของกลุ่มให้เข้มแข็งก็จะทำให้กลายเป็นกลุ่มผลักดัน (Pressure Groups) ที่มีอิทธิพลได้

2. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์

ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ มอริส ดูแวร์เซ ได้แบ่งกลุ่มผลประโยชน์หรือที่เขาชอบเรียกว่ากลุ่มผลักดัน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มผลักดันจริง และกลุ่มผลักดันแฝง

2.1 กลุ่มผลักดันจริง

กลุ่มผลักดันจริง หมายถึงกลุ่มผลประโยชน์ที่ได้ก่อตั้งขึ้นมาและสามารถจัดองค์การของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่คำนึงว่ากลุ่มจะมีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก กลุ่มนั้นก็จะมีอำนาจมีพลังบีบบังคับในทางการเมือง เรียกกันว่าเป็นกลุ่มอิทธิพล คำว่าอิทธิพลนี้หมายถึงอิทธิพลที่มีต่อรัฐบาลผู้บริหารประเทศ มีอิทธิพลต่อองค์การนิติบัญญัติของรัฐคือรัฐสภา

กลุ่มผลักดันจริงหรือกลุ่มผลักดันในทางทฤษฎีนั้นจะต้องมีลักษณะของการจัดองค์การที่สมบูรณ์ เช่น การมีเป้าหมายวัตถุประสงค์ ที่แน่นอนเด่นชัด การมีสมาชิก การจัดสายงาน

¹ Maurice DUVERGER, *Party Politics and Pressure Groups*. (Thomas Y. Cromwell company Inc., N.Y., 1972), pp. 104-125

บริหารงานในองค์การ และสำคัญยิ่งคือต้องไม่มีเป้าหมายในการจัดตั้งรัฐบาลเพื่อเข้าบริหารประเทศ กลุ่มผลักดันนี้ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นโดยเอกชน รัฐบาลไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรง ฉะนั้นกิจกรรมบางส่วนของกลุ่มและโอกาสบางโอกาสจะทำให้กลุ่มเกี่ยวข้องกับอิทธิพลที่สามารถบีบบังคับทางการเมือง

นอกจากนี้แล้ว แนวความคิดเรื่องกลุ่มผลักดันจริงยังเกี่ยวข้องกับคำถามที่ว่า องค์การหรือหน่วยงานของรัฐบางหน่วยงาน เช่นรัฐวิสาหกิจจะเข้าข่ายในลักษณะกลุ่มผลักดันได้หรือไม่ ในที่สุดศาสตราจารย์มอริส คูแรว์เซ ได้แบ่งกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจผลักดันออกเป็น 4 กลุ่มคือ

กลุ่มผลักดันเฉพาะกรณี กลุ่มผลักดันบางส่วน กลุ่มผลักดันเอกชนและกลุ่มผลักดันมหาชน

2.1.1 กลุ่มผลักดันเฉพาะกรณี (Exclusive Groups) คือกลุ่มหรือองค์การที่มีจุดประสงค์ที่จะรักษาผลประโยชน์ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะอย่างเดี่ยวและอย่างจริงจัง เช่นเป้าหมายของกลุ่มจะมุ่งเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและนโยบายของรัฐ คืออยู่ภายในขอบเขตของการเมืองและนโยบายของรัฐเพื่อที่จะบีบบังคับผลักดันฝ่ายบ้านเมือง หรือฝ่ายปกครองเท่านั้น เช่น ในประเทศฝรั่งเศสก็มีสมาคมนักนิติบัญญัติเพื่อปกป้องเสรีภาพทางการศึกษา สำหรับสหรัฐอเมริกาที่มีลักษณะของกลุ่มเช่นว่านี้ เรียกว่า ล็อบบี้ (Lobby)²

ล็อบบี้เป็นกลุ่มที่เชี่ยวชาญในการติดต่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ภูมิสมาชิก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เจ้าหน้าที่บริหารชั้นสูงของรัฐบาลกลาง

กลุ่มผลักดันเฉพาะกรณีนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของการเป็นกลุ่มบีบบังคับทางการเมือง

2.1.2 กลุ่มผลักดันบางส่วน (Partial Group) คือกลุ่มผลประโยชน์กิจกรรมบางอย่างของกลุ่มที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองหรือนโยบายของรัฐ ส่วนกิจกรรมหลักของกลุ่มจะต้องมิใช่เรื่องของการเมืองหรือนโยบายของรัฐ กลุ่มผลักดันบางเรื่องนี้นักจะได้แก่กลุ่มผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ เช่น

สหภาพแรงงาน สหภาพกรรมกร สมาคมนายจ้าง ฯลฯ

องค์การเหล่านี้ บางครั้งกิจกรรมขององค์การจะไปบีบบังคับรัฐบาลให้ปฏิบัติตามซึ่งจุดหมายที่แท้จริงของสหพันธ์ดังกล่าวข้างต้น ก็คือ การปกป้องผลประโยชน์และการต่อสู้

²ล็อบบี้เป็นกลุ่มผลักดันจริงและกลุ่มผลักดันแฝงในเวลาเดียวกัน

เพื่อรักษามลประโยชน์ และดำเนินงานเฉพาะเรื่องของนายจ้าง ผู้ใช้แรงงาน อัตราค่าจ้าง ระยะเวลาทำงาน และสวัสดิการต่าง ๆ สิทธิต่าง ๆ ของผู้ใช้แรงงาน กลุ่มผลักดันบางเรื่องนี้เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ปรากฏอยู่ในสังคมอุตสาหกรรม สังคมเกษตรกรรม

2.1.3 กลุ่มผลักดันเอกชน (Private Groups) กลุ่มผลักดันนี้เกิดขึ้นโดยสถาบันของเอกชน เช่นธุรกิจเอกชน บริษัท ห้างร้าน หน่วยงานผลิต ความคิดกลุ่มผลักดันเอกชนนี้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา ซึ่งประเทศนี้มีระบบเศรษฐกิจเป็นแบบทุนนิยม (Capitalism) ดังนั้นเอกชนจึงมีเสรีภาพในการประกอบการต่าง ๆ ได้โดยรัฐเข้าไปเกี่ยวข้องน้อยที่สุด การประกอบกิจการธุรกิจต่าง ๆ กระทำโดยเสรีและทุกระดับ การต่อสู้เรียกร้องเพื่อรักษามลประโยชน์ของกลุ่มจึงเกิดขึ้น โดยเฉพาะระหว่างกลุ่มอาชีพสองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มผู้ขายแรงงาน กลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มผลประโยชน์ของเอกชน (Individual) มิใช่เป็นของรัฐ (Public) ดังนั้นกลุ่มผลักดันเอกชน คือ กลุ่มผลประโยชน์ของเอกชน เช่น สหภาพแรงงาน สมาคมผู้ประกอบการ สมาคมเยาวชน สมาคมสตรี เป็นต้น

2.1.4 กลุ่มผลักดันมหาชน (Public Groups) หมายถึง กลุ่มที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และยอมรับกันว่าในบางครั้งหน่วยงานของรัฐมีวิธีปฏิบัติกิจกรรมคล้ายกับวิธีการของกลุ่มผลักดันเพื่อที่จะรักษามลประโยชน์ของกลุ่ม โดยการบีบบังคับหรือใช้อิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ กลุ่มผลักดันมหาชนหรือ กลุ่มผลักดันสาธารณะ³ แบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ

1. หน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการตามแบบวิธีของกลุ่มผลักดันในการป้องกันผลประโยชน์ของหน่วยงานนั้น โดยที่ได้มีการแสดงให้เห็นว่าผลประโยชน์ของกลุ่มคือ ผลประโยชน์ของสาธารณะหรือผลประโยชน์ของส่วนรวม

2. เป็นกลุ่มที่ก่อตั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้าราชการ ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ ผู้ตรวจสอบบัญชี สมาคมศิษย์เก่าของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของรัฐ โดยมีการก่อตั้งเป็นกลุ่มขึ้นในหน่วยงานของรัฐ แต่เดิมลักษณะของกลุ่มจะเป็นกลุ่มที่ไม่เปิดเผย กลุ่มจะหาทางช่วยเหลือคนในกลุ่มของตน เพื่อให้ได้รับตำแหน่งสูงและสำคัญในหน่วยงานนั้นแม้จะมีการเน้นว่า ผลประโยชน์ของส่วนรวมสำคัญแต่ผลประโยชน์ของสมาชิกของกลุ่มจะต้องมาก่อน

³ คำว่า Public ที่แปลมาเป็นภาษาไทยนั้น อาจแปลว่า สาธารณะ เช่น สาธารณสุข (Public Health) หรือมหาชน เช่น กฎหมายมหาชน (Public Law) ก็ได้

ในปัจจุบันกลุ่มผลักดันมหาชน ได้จัดตั้งโดยเปิดเผยและมีเป้าหมายเพื่อส่วนรวมจริง ๆ เช่น สมาคมข้าราชการพลเรือนของไทย

ข้อสังเกต การกำหนดข้อแตกต่างระหว่างกลุ่มผลักดันเอกชนและกลุ่มผลักดันมหาชนในปัจจุบันกระทำได้ยาก โดยเฉพาะขอบข่ายงานของมหาชนและเอกชน แยกกันยากขึ้นทุกที ดังจะเห็นว่ากลุ่มผลักดันเอกชนมีบทบาทและมีอิทธิพลอย่างชัดเจนตามหน่วยงานของรัฐ เช่น ในกระทรวงเกษตรก็มีเรื่องปุ๋ย กระทรวงอุตสาหกรรมก็มีเรื่องการขุดแร่ กระทรวงกลาโหมก็เรื่องการซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์

การเกิดขึ้นของกลุ่มผลักดันมหาชนทำให้นักทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์หันเกรงว่าจะทำให้เอกภาพของรัฐเกิดวิกฤต เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มต่อรองกับรัฐ กลุ่มผลักดันมหาชนจึงมีลักษณะพิเศษกว่ากลุ่มอื่น

2.1.5 กลุ่มผลักดันภายนอกประเทศ (Foreign Pressure Groups) กลุ่มผลักดันภายนอกหมายถึง กลุ่มผลักดันที่มาจากภายนอกรัฐ คือมาจากรัฐอื่น ซึ่งอาจจะหมายถึงกลุ่มผลักดันเอกชน หรือกลุ่มผลักดันมหาชน เป็นลักษณะของกลุ่มผลักดันที่ปฏิบัติการข้ามประเทศ เช่น การเข้าไปปฏิบัติการแทรกแซงทางการเมือง การแทรกแซงในการกำหนดนโยบายสาธารณะ (Public Policy) บางเรื่อง หรือทั้งหมดของรัฐบาลอีกรัฐบาลหนึ่ง

ก. กลุ่มผลักดันต่างประเทศที่เป็นกลุ่มเอกชน ได้แก่ กลุ่ม สมาคมองค์การของอีกรัฐหนึ่งได้ให้การสนับสนุนทั้งทางด้านการเงิน ด้านกำลังใจ (Moral support) กับกลุ่มสมาคม องค์การ แก่รัฐอื่น ๆ เช่น สหพันธ์แรงงานอังกฤษเคยช่วยเหลือสหพันธ์ กรรมกรของอิตาลี ในการนัดหยุดงาน องค์การนายจ้างอเมริกันมีอิทธิพลต่อหน่วยงานของรัฐบาลฝรั่งเศส ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาของไทยให้การสนับสนุนทางด้านกำลังใจแก่กลุ่มนักศึกษามาเลเซีย ในการต่อต้านอิทธิพลทางการค้าของญี่ปุ่นที่มีต่อชาติต่าง ๆ ในเอเชีย ในปี พ.ศ. 2516

ข. กลุ่มผลักดันต่างประเทศที่เป็นกลุ่มมหาชน คือกลุ่มสมาคมองค์การ ที่เป็นของรัฐ ๆ หนึ่งเข้าไปแทรกแซงการปฏิบัติงานของรัฐบาลอื่น ๆ เช่นกรณีองค์การสืบราชการลับของอเมริกัน (Central Intelligence Agency : C.I.A.) มีอิทธิพลต่อกองทัพต่อรัฐบาลต่อพรรคการเมืองในประเทศในโลกลึกลับ หรือกรณีกรรมการความมั่นคงแห่งชาติของสหภาพโซเวียต (Komitet Gosudarstvennoi Bezopasnosti : K.G.B.-Committee of State Security) ซึ่งเป็นองค์การที่มีบทบาทต่อรัฐบาลต่อพรรคการเมืองต่อกองทัพในกลุ่มประเทศสังคมนิยมรวมถึงประเทศที่กำลังพัฒนาในโลกลึกลับ นอกจากนี้แล้วยังมีองค์การมหาชนระหว่างประเทศ (International Public Organizations) เช่น คณะกรรมการการค้าร่วมยุโรปประชาคม ถ่านหิน

และเหล็กกล้ายุโรป องค์การนาซาของรัฐ สหรัฐอเมริกา องค์การโคเมคอน องค์การเหล่านี้เข้าไปมีอิทธิพลในเชิงบีบบังคับให้รัฐสมาชิกปฏิบัติตามข้อเสนอขององค์การเหล่านี้

2.2 กลุ่มผลักดันแฝง

คำว่ากลุ่มผลักดันแฝงนั้นตรงกับคำอังกฤษว่า *pseudo pressure groups* เป็นกลุ่มลักษณะกลุ่ม องค์การ ชมรม ที่มีได้จัดอยู่ในลักษณะของกลุ่มผลักดันจริง เป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการบริการด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนทั่วไป เช่นกลุ่มของนักวิชาการ กลุ่มนักธุรกิจที่มีได้มีจุดประสงค์ที่จะบีบบังคับทางการเมือง เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง แต่กระทำไปเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่น เป็นลักษณะที่จะต้องมีการจ้างตอบแทน การบริการนั้นกลับไปมีผลในการบีบบังคับทางการเมือง กลุ่มผลักดันแฝง หรือกลุ่มผลักดันเทียม ศาสตราจารย์มอริส คูแรว์เซ ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มสื่อสารมวลชน

2.2.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นกลุ่มบุคคลที่เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง แม้ว่าบทบาทของกลุ่มจะสามารถบีบบังคับ หรือมีอิทธิพลทางการเมืองแต่กลุ่มนี้ก็ไม่ได้เป็นกลุ่มผลักดันจริงไม่กลุ่มเหล่านี้ควรจะเรียกว่าองค์การที่มีอิทธิพล กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้แก่ สำนักงานจัดหาทุนเพื่อการเลือกตั้งสำนักงานเพื่อการรณรงค์ทางการเมือง

ก. สำนักงานจัดหาทุนเพื่อการเลือกตั้ง สำนักงานลักษณะนี้มีอยู่ทั่วไป ในประเทศยุโรปตะวันตก การจัดตั้งเป็นองค์การจัดหาทุนเพื่อการเลือกตั้งนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ใช้เป็นเครื่องมือบีบบังคับในทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การนายจ้างบางแห่งจ่ายเงินให้กับองค์การนี้ แต่เดิมเป็นลักษณะของกรรมการจัดหาทุนเรียกเก็บเงินจากสมาชิกตามส่วน แล้วแต่ความสำคัญของธุรกิจ แล้วไปจัดสรรเป็นส่วนให้แก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง จัดได้ว่าเป็นกลุ่มอิทธิพลเหนือพรรคการเมืองเหนือสมาชิกรัฐสภา ทั้งนี้เพราะพรรคการเมืองและสมาชิกรัฐสภาบางส่วนที่ใช้บริการจะมีหนี้ทางการเมือง (Political debt) ต่อสำนักงาน หากสำนักงานต้องการใช้อิทธิพลบางอย่างต่อรัฐบาล หรือ ต่อพรรคการเมืองก็ย่อมจะทำได้

สำนักงานจัดหาทุนเพื่อการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนายทุน นักธุรกิจ ผู้ซึ่งหวังที่จะมีบทบาทบีบบังคับในทางการเมือง เป็นตัวเชื่อมระหว่างนายทุนกับนักการเมือง

ข. ล็อบบี้ Lobby นอกจากจะหมายถึงเจตียงของรัฐสภาอเมริกันแล้วยังหมายถึงห้องโถง หรือระเบียบของสถานที่สำคัญ ๆ ของรัฐในประเทศต่าง ๆ ในยุโรป ล็อบบี้เป็นลักษณะเป็นลักษณะของกลุ่มผลักดันที่มีอิทธิพลในทางการเมือง สามารถบีบบังคับในทางการเมือง

การดำเนินงานของกลุ่มนี้จะกระทำโดยอาศัย เจตนาของสภาองค์กร เป็นลักษณะตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ที่จะหาทางทำให้ ว่างรัฐบัญญัติฉบับหนึ่ง ฉบับใดผ่านหรือไม่ผ่านรัฐสภา ล็อบบี้ จะปฏิบัติงานด้านการเมือง บิบบังคับทางการเมืองให้แก่กลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ใช้ บริการของล็อบบี้ ฉะนั้นลักษณะของล็อบบี้จึงเป็นลักษณะของกลุ่มผลักดันจริงและกลุ่ม ผลักดันแฝง

2.2.2 กลุ่มสื่อสารมวลชน หมายถึงกลุ่มผลักดันแฝงกลุ่มหนึ่ง ซึ่งในสภาวะสังคมในปัจจุบันได้มีความเจริญในด้านเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ศิลปวิทยาการสมัยใหม่ ได้เปลี่ยนแปลง สภาพของสังคมผิดแผกไปจากศตวรรษก่อน ๆ มาก สื่อสารมวลชนอันได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และวิทยุโทรทัศน์ ได้รับการพัฒนาขึ้นทั้งทางคุณภาพและปริมาณ เป็นเครื่องมือติดต่อ สื่อสารที่สำคัญซึ่งจะขาดไม่ได้ เกือบจะเรียกได้ว่าเป็นปัจจัยที่ 5 ของมนุษย์ รองจากเครื่อง นุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และอาหาร ฉะนั้นในบางกรณีก็ยอมรับกันว่าสื่อมวลชน ดังกล่าวนี้อาจมีลักษณะเป็น “สถาบัน” ที่มีความสามารถบีบบังคับเหมือนกันกับกลุ่มผลประโยชน์ อื่น ๆ ซึ่งตามสภาพความเป็นจริงแล้ว ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และวิทยุโทรทัศน์ เป็นสถาบัน ทางเทคนิคแต่กลับมีบทบาทในการบีบบังคับทางการเมือง จึงต้องมองสื่อมวลชนใน 2 ฐานะ คือเป็นทั้งหน่วยธุรกิจการค้า และกลุ่มผลักดันแฝง

ก. สื่อมวลชนในฐานะหน่วยทางธุรกิจการค้า หนังสือพิมพ์บางฉบับ วิทยุ และ วิทยุโทรทัศน์ บางสถานี ไม่มีลักษณะของกลุ่มผลักดันอยู่เลย แต่มีลักษณะของหน่วยทาง ธุรกิจการค้า เป้าหมายเพื่อที่จะขายหรือให้เช่าบริการแก่เอกชนหรือองค์การที่สนใจ เช่น หนังสือพิมพ์หรือวิทยุของบริษัทรถยนต์ที่สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในเรื่องการค้าขายเป็นประเด็น สำคัญ ในประเทศเสรีนิยมที่มีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมสื่อมวลชนจะมีลักษณะเป็นหน่วย ทางธุรกิจการค้ามีการประกาศโฆษณาขายสินค้ากันเป็นหลักเพื่อทำไรกันทั้งนั้น

ข. สื่อมวลชนในฐานะกลุ่มผลักดันทางการเมือง หมายความว่า หนังสือพิมพ์ วิทยุ และวิทยุโทรทัศน์ มีจุดมุ่งหมายที่จะบีบบังคับในทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญ ต้องการที่จะมีบทบาทต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เช่นการเปลี่ยน รัฐบาล การเลือกตั้ง ส่วนเรื่องการแสวงหากำไรเป็นจุดมุ่งหมายรองของกลุ่มหนังสือพิมพ์ วิทยุ และวิทยุโทรทัศน์ กลุ่มนี้จึงเข้าลักษณะของกลุ่มผลักดันแฝงที่มีอิทธิพล สามารถแบ่ง ได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. หนังสือ วิทยุ และวิทยุโทรทัศน์ ในฐานะที่เป็นตัวแทนของกลุ่ม เพื่อแสดง
ออกทางการเมืองในฐานะเป็นตัวแทนของกลุ่ม เช่น หนังสือพิมพ์ของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ
จึงมีลักษณะเป็นการโฆษณาชวนเชื่อพูดแต่ความดี ของกลุ่มตน มักเรียกกันว่าเป็นกระบอก
เสียงของพรรคบ้าง กระบอกเสียงของกลุ่มบ้าง

2. หนังสือพิมพ์ วิทยุ และวิทยุโทรทัศน์ ในฐานะที่เป็นหน่วยสังคมที่ต้องการ
สร้างอิทธิพลให้แก่ตน มีอิทธิพลต่อสาธารณะ ซึ่งในบางครั้งสื่อมวลชนกลุ่มนี้ก็ปกปิด ไม่
กล้าแสดงตัวออกมาว่าเป็นหน่วยของพรรคการเมือง หรือสังกัดอยู่กับกลุ่มผลประโยชน์ใด
แต่กลับแสดงว่าเป็นสถาบันที่เป็นอิสระไม่ขึ้นอยู่กับใครทั้งสิ้น

3. หนังสือพิมพ์ วิทยุ และวิทยุโทรทัศน์ ที่ก่อตั้งขึ้นโดยสถาบันอิสระที่เป็นกลาง
โดยมีจุดประสงค์สำคัญคือ การแสวงหาหลักการเพื่อความเป็นธรรมให้แก่ทุกฝ่ายทั้งฝ่าย
ประชาชนและฝ่ายรัฐบาล วางตัวเป็นกลางอย่างจริงจัง ดังนั้นสื่อมวลชนแบบนี้ จึงเข้าลักษณะ
ของกลุ่มผลักดันเหมือนกันกับสถาบันการศึกษาชั้นสูง กลุ่มปัญญาชน และกลุ่มวิชาชีพ
การเมือง ซึ่งการรักษาความเป็นกลางในการสื่อสารข่าวสารสู่ประชาชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

3. กลุ่มผลักดันมวลชน

กลุ่มผลักดันหรือกลุ่มผลประโยชน์นี้จะกลายเป็นที่รวมแห่งอำนาจที่แข็งแกร่งและมี
ประสิทธิภาพมาก หากมีการจัดองค์กรภายในที่ดี กลุ่มผลักดันมวลชนหรือ Mass pressure
groups ก็คือองค์กรของผู้มีผลประโยชน์เหมือนกัน หรือในแนวความคิดเดียวกัน ลักษณะ
ของโครงสร้างของกลุ่มผลักดันมวลชนก็เหมือนกันกับพรรคการเมืองแบบมวลชน (Mass
Parties) ที่เน้นหนักในเรื่องของจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมต้องการให้มีผู้เข้าร่วมในกิจกรรมของ
พรรคมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งก็เช่นเดียวกันกับกลุ่มผลักดันมวลชน เพราะเหตุที่ว่ายิ่ง
ขนาดของกลุ่มใหญ่โตมากขึ้นเท่าใดก็จะทำให้กลุ่มมีพลังเข้มแข็งมากขึ้นเท่านั้น เมื่อมีสมาชิก
มากขึ้นก็มีความจำเป็นที่จะต้องจัดสายงานภายในกลุ่ม สายงานบังคับบัญชาที่เข้มแข็ง

องค์กรแห่งมวลชน (Organization of the mass) คือ องค์กรที่มีสมาชิกจำนวนมาก
มหาศาล เป็นชื่อที่พรรคคอมมิวนิสต์ใช้เรียกองค์กร สหพันธ์ต่าง ๆ เช่น สหพันธ์แรงงาน
สหพันธ์กรรมกร องค์กรพิทักษ์ผลประโยชน์กสิกร องค์กรสตรี องค์กรเยาวชน องค์กร
การเหล่านี้จะมีกิจกรรมควบคู่ไปกับกิจกรรมของพรรคการเมือง

กลุ่มผลักดันมวลชนหรือองค์กรมวลชนเกิดจากแนวความคิดในการรวบรวมสมาชิก
จากประชาชนทั่ว ๆ ไป โดยเริ่มจากสหพันธ์กรรมกรและพรรคสังคมนิยม เป็นผลให้องค์กร

อื่น ๆ นำไปใช้ เช่น องค์การของชนชั้นกลาง องค์การเกษตรกร องค์การทหารผ่านศึก เป็นต้น
 ปัจจุบันนี้แนวโน้มที่จะพัฒนาเปลี่ยนแปลงองค์การมวลชน ให้เป็นกลุ่มการเมืองเพิ่ม
 มากขึ้น ซึ่งหมายความว่า บรรดาบุคคลที่ไม่พึงประสงค์ที่จะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง แต่ก็
 ยอมรับว่ากลุ่มของตนจะต้องมีบทบาทบางส่วนเกี่ยวข้องกับการเมือง เกี่ยวข้องกับสังคม ได้
 ทำการจัดตั้งองค์การหรือขบวนการที่มีจุดหมายหรือมีอุดมการณ์เพื่อสันติภาพ เป็นองค์การ
 ของชนต่างชาติต่างภาษาต่างศาสนา และสิทธิการเมือง เช่น

1. ขบวนการสันติภาพ เพื่อต่อต้านการสร้างการใช้ และการทดลอง การใช้อาวุธ
 ปรมาณู เป็นขบวนการของประเทศในยุโรป และอเมริกา
2. ขบวนการต่อสู้เพื่อสันติภาพ โดยวิธีการอหิงสา หรือไม่รุนแรง
3. ขบวนการต่อต้านการแบ่งแยกผิว ในอเมริกาและในแอฟริกา
4. องค์การนิรโทษกรรมสากล

การรณรงค์เพื่อทำแท้งให้ถูกกฎหมาย

กรณีขององค์การนิรโทษกรรมสากล⁴

เป็นองค์การระหว่างประเทศที่เป็นของเอกชนมิได้ขึ้นอยู่กับการบริหารใด ๆ เกิดขึ้นโดย
 ชาวอังกฤษชื่อ ปีเตอร์ บีเนสัน ที่ต้องการต่อสู้กับทุกรัฐบาลที่กดขี่ประชาชนของตน เขา
 ได้เสนอแนวความคิดสู่ประชาชนชาวอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1961 ซึ่งเป็นปีที่ 100 ของการปลด
 ปล่อยทาสในสหรัฐอเมริกา และการเป็นอิสระของทาสที่ดินในสหภาพโซเวียต

⁴ จากวิเคราะห์รายสัปดาห์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2524 หน้า 24-25

อุดมการณ์ อุดมการณ์ขององค์การนิรโทษกรรมสากล คือ จะต่อสู้เพื่อนักโทษการเมือง ให้ได้รับการปฏิบัติเยี่ยงมนุษย์และได้รับการพิจารณาคดีอย่างยุติธรรมไม่ว่านักโทษนั้นจะถูกตั้งในข้อหาใด ในกรณีที่นักโทษนั้นมีส่วนสนับสนุนหรือใช้ความรุนแรงแล้ว องค์การนี้จะไม่เสนอข้อเรียกร้องในลักษณะให้มีการปล่อยตัวไม่ว่าความรุนแรงนั้นจะใช้เพื่อเป้าหมายอย่างไร

จุดยืน จุดยืนขององค์การนิรโทษกรรมสากลก็คือ ความยุติธรรมไม่เข้าข้างฝ่ายใด องค์การนี้มีได้ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อทำงานให้เกิดความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ทางสังคม และทางการเมือง แต่จะช่วยเหลือบุคคลที่เป็นเหยื่อของความอยุติธรรม

โครงสร้าง องค์การนิรโทษกรรมสากลตั้งขึ้นจากเอกชนผู้ต้องการความยุติธรรมและกลุ่มศาสนา ในองค์การนี้ได้จัดออกเป็นกลุ่มที่รับผิดชอบในทางการเมือง เกี่ยวกับนักโทษทางการเมือง ในกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ กลุ่มประเทศทุนนิยมตะวันตก และกลุ่มประเทศในโลกที่สาม ในระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา คือระหว่าง ค.ศ. 1961 ถึง 1981 องค์การนี้ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหานักโทษทางการเมือง ประมาณ 2 หมื่นปัญหา หรือ 2 หมื่นกรณี

จะเห็นได้ว่ากลุ่มผลักดันมวลชนเหล่านี้เป็นกลุ่มผลประโยชน์ของบุคคลต่างอาชีพ ต่างวัย ต่างชาติ ต่างภาษา และต่างศาสนา แต่ก็มีเป้าหมายคือมีอุดมการณ์เหมือนกัน คือต้องการสันติภาพต่อต้านวิธีแก้ปัญหามนุษย์ด้วยวิธีรุนแรง

สำหรับในประเทศที่มีระบบการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม เช่น สหภาพโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนจีน คิวบา เวียดนาม ก็ได้มีการจัดตั้งกลุ่มมวลชนปฏิบัติงานด้านมวลชนควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานของพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีอยู่เพียงพรรคเดียว (One Party System) จุดประสงค์ใหญ่ของการก่อตั้งกลุ่มมวลชนนี้ก็เพื่อจุดประสงค์ในการรวบรวมพลเมืองส่วนใหญ่ให้เข้าไปร่วมกิจกรรม โดยที่ประชาชนจะต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกในองค์การมวลชนต่าง ๆ ที่พรรคได้ก่อตั้งขึ้นมา องค์การมวลชนจะมีสายมีขอบข่ายงานและมีการบังคับบัญชาเชื่อมโยงกันทั่วประเทศ เพื่อที่จะสามารถให้การศึกษาแก่สมาชิกในเรื่องต่าง ๆ สามารถควบคุมสมาชิกได้อีกด้วย องค์การมวลชนของพรรคคอมมิวนิสต์ได้แก่

1. สหพันธ์แรงงานต่าง ๆ ซึ่งพรรคส่งคนเข้าไปควบคุมในระดับสูง
2. องค์การเยาวชนคอมมิวนิสต์
3. องค์การสตรีคอมมิวนิสต์
4. ขบวนการสันติภาพ และมิตรภาพระหว่างประเทศ

ส่วนประเทศตะวันตกในยุโรปบางประเทศ เช่น กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย ประชาชนจะเข้าไปเป็นสมาชิกในองค์การมวลชนที่เป็นองค์การผนวกของพรรคการเมืองต่าง ๆ เช่น

1. สหพันธ์กรรมกร
2. สมาคมเอกชน
3. องค์การทหารผ่านศึก
4. กลุ่มผลักดันดั้งเดิม

กลุ่มผลักดันดั้งเดิมหรือกลุ่มผลักดันแบบเก่า (Traditional pressure groups) นี้หมายถึงกลุ่มผลประโยชน์ของชนชั้นสูงในสังคมในอดีต รวมทั้งปัจจุบันด้วย ซึ่งมักจะหมายถึงกลุ่มชนชั้นที่มีฐานะเหนือกว่า ดีกว่าชนชั้นอื่น ๆ ในสังคม เช่น กลุ่มของข้าราชการขุนนาง เจ้าขุนมูลนาย กลุ่มของอดีตข้าราชการขุนนาง แม้ทัพที่มีชื่อเสียงดี กลุ่มของพ่อค้า นักธุรกิจ กลุ่มของปัญญาชน นักปราชญ์ที่มีชื่อเสียง กลุ่มผลักดันดั้งเดิมนี้มีโครงสร้างเช่นเดียวกับพรรคการเมืองแบบดั้งเดิม เนื่องจากกลุ่มผลักดันดั้งเดิมนี้ได้ต้องการที่จะให้มีสมาชิกจำนวนมาก หากต้องการแต่สมาชิกที่มีคุณภาพ โดยมีเหตุผลว่า การเลือกตั้งสมาชิกจากผู้ที่มีชื่อเสียงหรือมีฐานะดีจะทำให้งานของกลุ่มมีประสิทธิภาพสูงกว่าการมีสมาชิกมาก ๆ

กลุ่มผลักดันดั้งเดิม หรือกลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิมในสมัยศตวรรษที่ 18 ได้แก่สมาคมผู้ทรงปัญญา ส่วนในศตวรรษที่ 19 และศตวรรษที่ 20 ได้แก่สมาคม การเมือง หรือสโมสรการเมือง (Political Clubs) เช่น สโมสร ฌ็อง มูแล็ง (Jean Moulin Club) มีสมาชิกเพียง 500 คน แต่ก็มียุทธวิธีบิบบิงคับในลักษณะกลุ่มผลักดันอย่างมาก เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ประกอบด้วย ข้าราชการชั้นสูง วิศวกร นักวิชาการในมหาวิทยาลัย นักหนังสือพิมพ์ที่มีอิทธิพล

กลุ่มผลักดันแบบดั้งเดิมยังหมายถึงกลุ่มผลประโยชน์ที่ทำการคัดเลือกสมาชิกโดยอาศัยลักษณะของอาชีพที่สำคัญ ๆ อาทิ สมาคมผู้ประกอบการเหล็กและเหล็กกล้า สมาคมผู้ประกอบการเคมีอุตสาหกรรม สมาคมองค์การอุตสาหกรรม สมาคมข้าราชการชั้นสูง สมาคมอุดมศึกษา สมาคมนักเขียน สมาคมศิลปิน ซึ่งแม้ว่าจะมีสมาชิกเป็นจำนวนน้อยแต่ลักษณะของขอบข่ายและอิทธิพลมีอยู่กว้างขวาง นอกจากนี้กลุ่มผลักดันดั้งเดิมยังหมายถึงองค์การที่ทำหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารที่เรียกว่า สื่อมวลชน (Mass Communication)⁵ คือหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ในฐานะที่ดำเนินงานเป็นกลุ่มผลักดัน

⁵ ในอดีตกิจการด้านวิทยุ และวิทยุโทรทัศน์ยังไม่เกิดขึ้น ดังนั้นสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ที่สำคัญที่สุด คือเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แต่เมื่อมีการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือสื่อสาร เช่น วิทยุ วิทยุโทรทัศน์ โทรศัพท์ โทรเลข โทรสารขึ้น คำว่าสื่อมวลชนจึงสมบูรณ์ขึ้นกว่าเดิม และกว้างขวางในหมู่ประชาชนพลเมือง

๕. ประเภทกลุ่มผลประโยชน์

ในการแบ่งแยกประเภทของกลุ่มผลประโยชน์นั้น ไม่อาจกระทำได้ง่ายเหมือนกับการแบ่งแยกชนิดหรือแยกประเภทของพรรคการเมือง เนื่องจากกลุ่มผลประโยชน์มีจำนวนมากและมีความแตกต่างกันออกไป ดังนั้นในการศึกษาประเภทของกลุ่มผลประโยชน์นั้น จะพิจารณาเฉพาะแบบที่ทำกันอยู่ในยุโรปและในอเมริกา เช่น ในอังกฤษ ฝรั่งเศส และอเมริกา การแบ่งแยกจะดูจากจุดประสงค์ ดูจากอาชีพ สาขาทางเศรษฐกิจ

แนวการแบ่งของศาสตราจารย์ชาวอเมริกัน คือ เกรแฮม วู้ดตัน (Graham WOOTTON) ได้แบ่งประเภทของกลุ่มผลประโยชน์โดยถือเอาการไปเกี่ยวข้องของกลุ่ม เช่น เกี่ยวข้องด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคง ด้านวัฒนธรรม และด้านการเมือง

การแบ่งกลุ่มหลักัดันตามแนวคิดของ เกรแฮม วู้ดตัน^๖

กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับ

องค์กรที่เป็นตัวแทนคือ

1. ด้านเศรษฐกิจ (Economics)

1. กลุ่มกรรมกรในโรงงาน (Factories)
2. กลุ่มกรรมกรในอุตสาหกรรมหลัก (Plants)
3. กลุ่มเหมืองแร่ (Mines)
4. กลุ่มลูกจ้างในสำนักงาน (offices)
5. กลุ่มชาวไร่ (Farms)
6. กลุ่มบริษัท (Partnerships)
7. กลุ่มบริษัท (Corporations)

2. ด้านบูรณาภาพ (Integrative)

1. สถาบันเพื่อความเที่ยงธรรม (Legal Institutions)

^๖ Graham WOOTTON, *Interest Groups*, Prentice-Hall, Inc., Englewood-Cliffs New Jersey 1970, p.34

กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับ	องค์กรที่เป็นตัวแทนคือ
3. ด้านวัฒนธรรม (Cultural)	1. องค์กรทางครอบครัว (Families) 2. องค์กรทางศาสนา (Churches) 3. องค์กรการศึกษา (Schools)
4. ด้านการเมือง (Political)	1. องค์กรนิติบัญญัติ (Legislatures) 2. องค์กรการบริหาร (Executives) 3. กลุ่มเจ้าหน้าที่ในกระทรวง (Government Department) 4. กลุ่มเจ้าหน้าที่ในทบวง ในกรม-กอง (Government Agencies)

ในการจัดแบ่งประเภทของกลุ่มผลประโยชน์นั้นอาจแบ่งได้เป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และกลุ่มผลประโยชน์ทางอาชีพทั้งอุดมการณ์

กลุ่มผลประโยชน์ทางอาชีพ

1. องค์กรของนายจ้างด้านธุรกิจอุตสาหกรรม
2. องค์กรทางเกษตรกรรม
3. องค์กรของผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้

กลุ่มผลประโยชน์ทางอาชีพทั้งอุดมการณ์

1. กลุ่มผลประโยชน์ภาคเอกชน
 1. กลุ่มที่มีจุดมุ่งหมายด้านอุดมการณ์
 2. กลุ่มปัญญาชน
 3. สมาคมทหารผ่านศึก
 4. ขบวนการเยาวชน
 5. องค์กรสตรีและครอบครัว
 6. กลุ่มอุดมการณ์ศาสนา

2. กลุ่มผลประโยชน์ภาคมหาชน (รัฐบาล)

1. องค์การฝ่ายพลเรือน
2. องค์การฝ่ายทหาร (กองทัพ)

1. กลุ่มผลประโยชน์ทางอาชีพ

หมายถึงกลุ่มหรือองค์การหรือชมรมหรือสมาคมที่ซึ่งรวบรวมเอาบุคคลที่มีอาชีพเดียวกัน ที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจเหมือนกันเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มตั้งเป้าหมายที่จะรักษาผลประโยชน์ให้แก่กลุ่มให้มากที่สุด กลุ่มผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจนี้มีความสำคัญที่สุดในฐานะที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ ทั้งนี้ เนื่องจากมนุษย์จะต้องเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจมาตั้งแต่เกิด เมื่อเติบโตขึ้นก็ต้องเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ จะต้องเกี่ยวข้องกับการเมือง แต่การเกี่ยวข้องกับการเมืองก็ได้หมายความว่าต้องละทิ้งอาชีพของตนด้วย ดังนั้นอาชีพของประชาชนพลเมืองจึงสำคัญก่อนสิ่งใด ๆ ทั้งหมด รวมถึงการเข้าร่วมมีบทบาทในวิถีทางการเมืองของรัฐด้วย

นับตั้งแต่ได้มีการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปเป็นต้นมา กิจกรรมด้านธุรกิจต่าง ๆ รวมทั้งกิจการด้านอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบาได้รับการพัฒนามากขึ้นตามลำดับ ชนชั้นทางสังคมที่สำคัญแต่มีความแตกต่างกัน ได้เกิดขึ้นทันที คือชนชั้นนายทุนเจ้าของกิจการการผลิตใหญ่ และชนชั้นกรรมมาชีพผู้รับจ้างขายแรงงานเป็นผลทำให้สมาคมทางด้านธุรกิจ สมาคมทางด้านอุตสาหกรรมได้เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งฝ่ายนายทุนเจ้าของกิจการและฝ่ายลูกจ้าง แต่ก็มีข้อสังเกตว่าสมาคมหรือกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมนี้มีปรากฏอยู่เฉพาะในรัฐที่มีลัทธิเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism) เท่านั้น สมาคมทางเศรษฐกิจเหล่านี้ ได้แก่

- สมาคมเกี่ยวข้องกับการธนาคาร
- สมาคมเกี่ยวข้องกับการค้าขายระหว่างประเทศ
- สมาคมเกี่ยวกับการประกันภัย

ดังนั้นในการศึกษากลุ่มผลประโยชน์ทางอาชีพจะกล่าวถึงเฉพาะองค์การนายจ้างด้านธุรกิจอุตสาหกรรม องค์การทางเกษตรกรรม และองค์การผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้

1.1 องค์การนายจ้างทางการค้าและทางอุตสาหกรรม

ได้แก่กลุ่มผลประโยชน์ที่ถูกก่อตั้งขึ้นเพื่อปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของกลุ่มผู้ที่เป็นเจ้าของทุน เจ้าของกิจการการผลิต กลุ่มนี้จะมีแต่สมาชิกที่มีอาชีพและความคิดที่เหมือนกัน ตัวอย่าง เช่น

ในฝรั่งเศส ได้มีการตั้งสหภาพนายจ้างแห่งชาติฝรั่งเศส (The National Council of French Employers : CNPF) ซึ่งเป็นองค์การที่รวมนายจ้างเจ้าของกิจการทุกประเภท ประกอบด้วย สหพันธ์ สมาคม องค์การของนายจ้างที่เข้าไปร่วมกันทำงานรักษามลประโยชน์ของกลุ่ม นอกจากนี้ในฝรั่งเศสยังมีสหพันธ์พ่อค้าขนาดกลางและพ่อค้ารายย่อย

- ในอังกฤษ มีองค์การของฝ่ายนายจ้างอยู่มากมายเช่นเดียวกันซึ่งสามารถที่จะแยกออกได้ดังนี้ คือ

1. สหพันธ์อุตสาหกรรมอังกฤษ (The Federation of British Industries)
2. สหภาพผู้นำทางธุรกิจแห่งชาติ (The National Union of Business Leaders)

- ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน มี

1. สหพันธ์อุตสาหกรรมเยอรมัน (The Federation of German Industries)
2. สมาพันธ์สหภาพนายจ้างเยอรมัน

1.2 องค์การทางเกษตรกรรม

กลุ่มผลประโยชน์ที่จะเป็นพลังบีบบังคับอีกกลุ่มหนึ่งนั้น หากแบ่งตามอาชีพก็จะได้แก่ผู้ที่ใช้แรงงานในทางการเกษตร ได้แก่ ชาวนา ชาวไร่-ชาวนสวน นับว่าเป็นหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจ และอาศัยผลิตผลในทางการเกษตรเพื่อเลี้ยงตัวเองและเพื่อเป็นสินค้าออกโดยทั่ว ๆ ไป กลุ่มผลประโยชน์ของฝ่ายนายจ้างหรือกลุ่มผลประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมนั้น เป็นกลุ่มผลประโยชน์แบบเก่า (ดั้งเดิม) ยกเว้นองค์การนายจ้างฝรั่งเศส (CNPF) ซึ่งแม้ว่าจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ของฝ่ายธุรกิจอุตสาหกรรมแต่การจัดองค์การเป็นแบบกลุ่มผลประโยชน์มวลชน (Mass pressure groups) ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์ของฝ่ายชาวนา ฝ่ายกรรมกร ก็เป็นกลุ่มผลประโยชน์มวลชน เช่นกัน

กลุ่มผลประโยชน์ของชาวนาชาวไร่ในยุโรปก็นับว่ายังมีความสำคัญ เนื่องจากในหลายประเทศ การเกษตรยังเป็นปัจจัยสำคัญทางเศรษฐกิจอยู่ เช่น

ในประเทศฝรั่งเศส องค์การชาวนา ชาวไร่ได้กำเนิดขึ้นในสมัยเดียวกันกับองค์การอุตสาหกรรม คือ เกิดขึ้นในสมัยรัฐบาลวีชี (Vichy government) รัฐบาลวีชีได้ก่อตั้งกลุ่มชาวนา (Farmers' corporation) ขึ้นในปี ค.ศ. 1944 ได้มีการก่อตั้งสหพันธ์เกษตรกรรมทั่วไป (General Confederation of Agriculture-GCA) ซึ่งมีบทบาทมากในระยะเศรษฐกิจตกต่ำ คือ สามารถช่วยเหลือด้านปุ๋ย น้ำมัน ยารักษาโรค แต่องค์การนี้ได้สลายตัวไปเนื่องจากเกิดการแตกแยกภายในระหว่างกลุ่มสังคมนิยม (กลุ่มสหกรณ์สมาคมสหกรณ์ การกุศล กลุ่มวิศวกร

ชนบท) กับกลุ่มอนุรักษ์นิยม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้บริหารฟาร์ม (เจ้าของกิจการหรือนายทุนที่ดิน) การแตกแยกนี้เป็นผลให้ฝ่ายหลังได้บริหารองค์การต่อไป ในประเทศฝรั่งเศสก็ยังคงมีสหพันธ์สหภาพผู้ผลิตทางการเกษตรแห่งชาติ (The National Federation of the Union of Farm Operators (FNSEA)) ยุวกสิกรแห่งชาติ (The National center of Young Farmers (NJA))

ในอังกฤษ องค์การผลประโยชน์ของเกษตรกรมีไม่มากเพราะเป็นประเทศอุตสาหกรรม แต่ก็ยังมีกลุ่มสหภาพชาวนาแห่งชาติ (National Farmer's Union) มีสมาชิก 2 แสนคน (ประมาณร้อยละ 90 ของชาวนาทั้งหมด) เป็นการร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของชาวนา

ในเยอรมันตะวันตกมีสหภาพชาวนาแห่งชาติ (National Farmers Union) ซึ่งมีบทบาทมากในทางการเมือง โดยเฉพาะในเรื่องนโยบายทางเกษตรของรัฐบาลต่อตลาดร่วมยุโรป (Common Market)

ในสหรัฐอเมริกา กลุ่มชาวไร่ชาวนา คือ กลุ่มบุคคลต่างๆ ซึ่งประกอบอาชีพในทางการสิขกรรม (Agrarian) แต่กลุ่มมีนโยบายเฉพาะเป็นของตนเอง จึงไม่มีลักษณะรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สมาคมเหล่านี้ได้แก่ สมาคมไร่อ้อย สมาคมเลี้ยงหมู สมาคมไร่แอปเปิ้ล สมาคมไร่ส้ม และยังมีสมาคมทางการเกษตรที่สำคัญ มีจำนวนสมาชิกและอิทธิพลมากมาย คือที่เก็บพืชผลแห่งชาติ หรืออู่ฉางแห่งชาติ (National Grange) สมาพันธ์ชาวไร่อเมริกัน (American Farm Bureau Federation) และสหภาพชาวนาแห่งชาติ (National Farmer's Union)

1.3 องค์การแรงงานผู้มีรายได้

การก่อตั้งสหภาพแรงงานหรือสหภาพกรรมกร (Labour Union) ก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์มวลชนหนึ่งเป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมกันของคนจำนวนมาก รู้จักกันดีในนามของสหพันธ์กรรมกร สหพันธ์กรรมกรประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นกรรมกร ซึ่งในยุคแรกของการปฏิวัติอุตสาหกรรมนั้นประเทศส่วนใหญ่ในยุโรปต่างก็ประสบปัญหาผู้ใช้แรงงานเรียกร้องสิทธิต่างๆ ดังนั้นแทบทุกประเทศที่กำลังพัฒนาอุตสาหกรรม จึงได้ออกกฎหมายห้ามมิให้นายจ้างและลูกจ้างจัดตั้งกลุ่มสมาคม หรือองค์การเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตน สหพันธ์กรรมกรเริ่มพัฒนาในปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 สหพันธ์กรรมกรประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นกรรมกรผู้ใช้แรงงาน ที่ส่วนใหญ่มาจากโรงงานอุตสาหกรรม ต่อมากรรมกรได้เข้าไปมีบทบาทในการบริหารสหพันธ์แรงงาน คำว่า กรรมกร (Workers) คือผู้ที่ทำงานอยู่เครื่องจักรตามโรงงาน ซึ่งแต่เดิมมีกันเป็นจำนวนมาก แต่ต่อมาเมื่อเครื่องจักรกลได้รับการพัฒนาดีขึ้น จำนวนกรรมกรก็เริ่มลดลงเนื่องจากเครื่องจักรได้ทำหน้าที่แทน คำว่าลูกจ้าง

(Salaried workers) คือผู้ที่ทำงานและรับเงินเดือนตามบริษัทการค้า และศูนย์บริการต่าง ๆ ซึ่งฝ่ายหลังนี้เริ่มมีอำนาจมากขึ้น และมีมากกว่ากลุ่มกรรมกร ความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่มนี้ ค่อย ๆ ลดลงเนื่องจากกรรมกรในโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรอัตโนมัติ จะคล้ายกัน กับลูกจ้างมากกว่าคล้ายกับกรรมกรตามความหมายแบบเดิม ดังนั้นสหพันธ์กรรมกรในปัจจุบัน ในทางความจริงเป็นสหพันธ์ลูกจ้างผู้มีรายได้

ในประเทศฝรั่งเศส ได้จำแนกองค์การลูกจ้างออกเป็น 3 ประเภท คือ องค์การลูกจ้างทั่วไป มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นเครื่องมือที่กรรมกรใช้ต่อสู้กับนายทุน ประเภทที่ 2 องค์การพิเศษของชนชั้นสูง เป็นของกลุ่มผู้ทำงานอิสระ เจ้าของหรือผู้จัดการธุรกิจ ประเภทที่ 3 คือ องค์การของชนชั้นกลาง

ในอิตาลีมีลักษณะการจัดองค์การลูกจ้างออกเป็นฝ่ายนิยมคอมมิวนิสต์ เช่น สหพันธ์ทั่วไปแห่งอิตาลี และสมาพันธ์สหภาพแรงงานแห่งอิตาลี

ในสหรัฐอเมริกา กลุ่มกรรมกรเกิดขึ้นมาเนื่องจากผลของการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1870 กลุ่มกรรมกรของอเมริกันประกอบด้วยลูกจ้างที่ได้รับค่าตอบแทนแรงงานที่ได้รับค่าตอบแทนมากขึ้นทุกปี คำว่ากรรมกรหรือผู้ใช้แรงงานในสหรัฐอเมริกา คือผู้ใช้แรงงานแต่มีได้นิยามลัทธิสังคมนิยม ส่วนใหญ่เป็นพวกไม่ฝักใฝ่ในลัทธิใด ๆ องค์การกรรมกรที่สำคัญของอเมริกาคือ สหพันธ์แรงงานอเมริกัน (American Federation of Labour : AFL)

สหภาพแรงงาน

สหภาพแรงงาน (Trade Union) หมายถึง สมาคมของผู้ใช้แรงงานที่ทำหน้าที่อย่างถาวร หรืออย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการรักษา การปรับปรุงสภาพการทำงานซึ่งสหภาพแรงงานทุกประเภทจะต้องมีคณงาน หรือพวก Labour นั้นหมายถึง ผู้ที่ทำงานเพื่อการยังชีพ ถูกว่าจ้างโดยบุคคลอื่นและผู้ที่มีได้ดำเนินกิจการด้วยตนเอง

คณงานตามคำอธิบายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน⁷ ได้อธิบายว่า "Labour หมายถึงแรงงาน การกรรมกร"

⁷พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน โรงพิมพ์บริษัทรุ่งเรืองศิลปการพิมพ์
กรุงเทพฯ 2524 หน้า 201

- (1) พลังงานของมนุษย์ที่ใช้ไปเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายประสงค์บางอย่าง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในสังคม กล่าวโดยเฉพาะแล้ว แรงงานเป็นปัจจัยมูลฐานสำคัญอย่างหนึ่งในการผลิตควบคู่กับที่ดินซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งจะขาดเสียมิได้เพื่อสังคมมีการพัฒนาสูงขึ้น ทุน องค์การ และการจัดการก็จะมีบทบาทมากขึ้นในฐานะเป็นปัจจัยในการผลิต
- (2) ประชากรของประเทศส่วนที่ทำงานเพื่อให้สังคมดำรงตนเองอยู่ได้ต่อไป การทำงานนี้เพื่อรวมทั้งการใช้พลังงานทางร่างกายและสติปัญญาในการผลิต อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติแรงงานมักจะหมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีจุดเด่นอยู่ที่การใช้พลังงานทางร่างกายในการทำงาน ซึ่งต่างกับผู้ที่ทำงานที่ใช้ตามความสามารถในทางปัญญาหรือใช้ความชำนาญพิเศษ ซึ่งเป็นผลของการศึกษาและฝึกอบรม โดยปกติแล้วคำนี้มีความหมายอย่างเดียวกับคำว่า แรงงานเพื่อค่าจ้าง (Wage labour) ซึ่งหมายถึงการทำงานโดยมีบุคคลอื่นจ่ายค่าจ้างแรงงานให้ตามที่ปฏิบัติกันทั่วไป แรงงานแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ
 1. แรงงานมีฝีมือ — Skilled Labour
 2. แรงงานกึ่งฝีมือ — Semi-Skilled Labour
 3. แรงงานไม่มีฝีมือ — Unskilled Labour

ส่วนประกอบของสหภาพแรงงานนั้นแบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ⁸

1. สหภาพแรงงานช่างหรือวิชาชีพ (Craft or Occupational Union) เป็นสหภาพที่ก่อตั้งโดยลูกจ้างประเภทมีฝีมือ หรือมีวิชาชีพสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ละกลุ่มอาชีพต่างก็พยายามให้คำจำกัดความเกี่ยวกับ ช่าง หรือ วิชาชีพ ของตนอย่างรัดกุม เพื่อกันความเข้าใจผิดและความยุ่งยากในการสมัครเข้าเป็นสมาชิก เช่น ช่างเชื่อม ช่างปูน ช่างเหล็ก ช่างไม้ ช่างทำรองเท้า ช่างพิมพ์ ช่างประปา ช่างฟิต แต่ละช่างจะรวมกันเข้าเป็นสหภาพแรงงานเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างของบริษัท หรือนายจ้างเดียวกันหรือไม่ เช่นสหภาพแรงงานช่างไฟฟ้า อาจจะประกอบด้วยคนงานจากบริษัทปูนซีเมนต์ จากบริษัทขนส่ง จากบริษัททอผ้า หรือจากบริษัทโรงกลั่นน้ำมันก็ได้

⁸ เคนพงษ์ พลตะคร, สหภาพแรงงาน, กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ไทยเกษม พ.ศ. 2519 หน้า 104-118

2. สหภาพแรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Union) เป็นกิจการที่ดำเนินงานหรือประกอบธุรกิจเฉพาะในเรื่องบางอย่างหรือเฉพาะอย่าง เช่น กิจการเหมืองแร่ กิจการเหมืองถ่านหิน กิจการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง กิจการทอผ้า กิจการยาสูบ กิจการต้ม กัดน้ำตาล หรือ กิจการผลิตน้ำตาล เป็นต้น เมื่อกิจการต่างมีลักษณะเฉพาะของตัว เช่นนี้แล้วลูกจ้างหรือคนงานในกิจการเหล่านี้ก็อาจมองเห็นประโยชน์ของพวกเขาเพิ่มขึ้น ถ้าก่อตั้งเป็นสหภาพแรงงานภายในเฉพาะกิจการเหล่านั้น เพราะผลประโยชน์ของคนงานในกิจการเดียวกันคงเหมือนกัน ปัญหาและความต้องการจึงเหมือนกัน ดังนั้น สหภาพแรงงานสำหรับลูกจ้างที่ทำงานในอุตสาหกรรมแบบเดียวกันจึงเกิดขึ้นมากในระยะหลัง ๆ ในอังกฤษ และแผ่ขยายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว เช่น สหภาพแรงงานคนงานกิจการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง ก็อาจจะประกอบด้วยคนงานและลูกจ้างของบริษัทน้ำมันทั้งหลาย เช่น เชลล์ เอสโซ่ คาลเท็กซ์ และซัมมิท ฯลฯ

3. สหภาพแรงงานแบบที่ดัดขึ้นตามลักษณะของนายจ้างหรือกิจการ (House Union หรือ Company Union) ได้แก่สหภาพแรงงานที่ก่อตั้งขึ้นในกิจการของนายจ้างหรือบริษัทหนึ่งบริษัทใดโดยเฉพาะไม่ว่านายจ้างหรือกิจการนั้น ๆ จะประกอบอุตสาหกรรมธุรกิจอย่างเดียวกันหรือไม่ก็ตามในบางครั้งสหภาพแรงงานแบบนี้ก็ถูกจัดเข้าอยู่ในประเภทเดียวกันกับสหภาพแรงงานอุตสาหกรรม เพราะมีลักษณะใกล้เคียงกันอยู่มาก กล่าวคือ ถ้าสมาชิกของสหภาพแรงงานใดจำกัดเฉพาะอยู่ในบริษัทหรือนายจ้างเดียวกันแล้วก็กลายเป็น House Union ไป แต่ถ้ายอมให้รวมเอาคนงานในอุตสาหกรรมเดียวกัน แดหลายนายจ้างหรือหลายบริษัทเข้ามารวมอยู่ในสหภาพเดียวกันแล้ว ก็กลายเป็นสหภาพแรงงานอุตสาหกรรมไปอย่างนี้เป็นต้น

4. สหภาพแรงงานรวมหรือสหภาพแรงงานทั่วไป (General Union) เป็นสหภาพแรงงานที่ดัดขึ้นเพื่อให้ลูกจ้างที่ไม่อาจเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานประเภทใด ๆ ในแบบ 1, 2, 3 ข้างต้นไว้ ไม่มีการจำกัดคุณสมบัติของสมาชิก ใครเป็นลูกจ้างมีสิทธิที่จะเป็นสมาชิกได้ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างมีฝีมือหรือไม่ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นเสมียนพนักงานหรือคนงานใช้แรงก็ได้ และไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างของนายจ้างใดในอุตสาหกรรมประเภทใดก็ได้ เช่น สหภาพแรงงานคนงานขนส่งและคนงานทั่วไปในอังกฤษ สหภาพแรงงานทั่วไปของฝรั่งเศส (CGT) เป็นต้น

2. กลุ่มผลประโยชน์กึ่งอาชีพ-กึ่งอุดมการณ์

กลุ่มผลประโยชน์นอกจากจะหมายความถึงกลุ่มทางเศรษฐกิจแล้ว ยังมีกลุ่มผลประโยชน์ซึ่งจะเป็นกลุ่มผลักดันได้อีกมากมายหลายชนิดแตกต่างกันออกไปอีก เป็นการยาก

ที่จะนับจำนวนลงไปให้แน่ชัด กลุ่มต่าง ๆ หรือสมาคม หรือองค์การนั้น อาจจะดำเนินการเพื่อบีบบังคับทางการเมืองได้ในบางโอกาสและในบางเรื่อง แม้ว่าลักษณะโครงสร้าง วัตถุประสงค์ของกลุ่มจะห่างไกลจากวัตถุประสงค์ของการเมืองก็ตาม เช่น สมาคมกีฬา สมาคมศาสนา สถาบันทางวิชาการ

2.1 กลุ่มผลประโยชน์ภาคเอกชน

กลุ่มผลประโยชน์เอกชน หมายถึง การรวมกลุ่มของเอกชน ภาคเอกชน ไม่เกี่ยวกับการเป็นตัวแทนของรัฐบาล กลุ่มผลประโยชน์นี้อาจหมายถึงการเป็นกลุ่มผลักดันที่แท้จริงคือมีจุดประสงค์ตัวจริงในการบีบบังคับทางการเมืองโดยเฉพาะ และหมายถึงกลุ่มผลักดันบางส่วน หมายถึงการบีบบังคับทางการเมืองนั้นไม่ใช่เป้าหมายหลักของกลุ่ม

2.1.1 กลุ่มผลประโยชน์ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะการเมือง เป็นกลุ่มที่ถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายทางการเมืองเฉพาะเรื่อง เช่น เพื่อการห้ามการผลิต การพัฒนา การใช้ และการสะสมอาวุธนิวเคลียร์ รวมทั้งการรณรงค์เพื่อการลดอาวุธอันร้ายแรงนี้ด้วย หรือจะเป็นกลุ่มเป็นองค์การเพื่อการป้องกันสันติภาพของโลก เพื่อการต่อต้านลัทธิเชื้อชาตินิยม เพื่อเป็นการเรียกร้องเอาคืนแดนคืน หรือเพื่อการปฏิรูปทางการเมือง การดำเนินการของกลุ่มที่เป็นไปในลักษณะที่บีบบังคับรัฐบาล โดยตรงหรือโดยวิธีการโฆษณาชวนเชื่อ เพื่อให้ได้มาซึ่งมติมหาชน สายงานบางอย่างของกลุ่มก็เชื่อมโยงกับพรรคการเมือง แต่กลุ่มหรือองค์การบางแห่งก็ดำเนินงานโดยอิสระ กลุ่มหรือองค์การที่ควรกล่าวถึงคือ

ก. ขบวนการเอกภาพแห่งยุโรป (European Unity movement) ได้ทำการเผยแพร่โฆษณาเรียกร้องมติมหาชนของยุโรปให้สำนึกในความเป็นชาวยุโรป มาเป็นเวลากว่า 20 ปี สามารถสร้างอิทธิพลโดยทางอ้อมต่อรัฐบาลต่าง ๆ ในยุโรป เครื่องมือที่ช่วยในการรณรงค์คือหนังสือพิมพ์ พรรคการเมือง สมาชิกรัฐบาลและหัวหน้ารัฐบาล

ข. ขบวนการต่อต้านการแยกผิว เป้าหมายก็คือการต่อต้านการรังเกียจผิว เป้าหมายที่จะทำลายการรังเกียจผิว องค์การนี้มีอิทธิพลมากในสหรัฐอเมริกาที่ได้ช่วยเหลือในการต่อสู้ของนิโกร เพื่อให้ได้มาซึ่งความเสมอภาคในทางกฎหมายกับคนผิวขาว

2.1.2 กลุ่มปัญญาชน แต่เดิมหมายถึงกลุ่มนักปราชญ์ นักวิชาการผู้ให้แนวความคิดในการปฏิบัติ ฝรั่งเศสส่วนมากเป็นกลุ่มสมาคมนักคิด และได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองมากขึ้น ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเข้าไปร่วมอยู่ในสโมสรการเมือง เช่น Political club ในประเทศฝรั่งเศสเป็นสโมสรที่ประกอบด้วยกลุ่มข้าราชการ วิศวกร อาจารย์มหาวิทยาลัย นักหนังสือพิมพ์ นักศึกษาก้าวหน้า จุดประสงค์ของกลุ่ม คือ สร้างอิทธิพลต่อมติมหาชน

นอกจากนี้กลุ่มปัญญาชนยังได้ก่อตั้งสันนิบาตเพื่อสิทธิมนุษยชน (League for the Rights of Man)

2.1.3 สมาคมทหารผ่านศึก เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีได้อุทิศกิจกรรมรวมทั้งหมดของกลุ่มเพื่อการบีบบังคับทางการเมือง การบีบบังคับหรือใช้อิทธิพลเป็นได้ในบางครั้งบางโอกาสเท่านั้น สมาคมทหารผ่านศึกมีลักษณะเป็นองค์การป้องกันผลประโยชน์ และเป็นองค์การแห่งอุดมการณ์ในเวลาอันเดียวกัน เพราะหน้าที่หลักคือป้องกันผลประโยชน์ของทหารผ่านศึก หน้าที่รองก็คือ สนับสนุนพรรคการเมืองฝ่ายขวาหรือขวาจัด สมาคมทหารผ่านศึกมีบทบาทสำคัญที่ก่อให้เกิดลัทธิฟาสซิสต์ (Fascism) ขึ้นในอิตาลีและในเยอรมันนี ในประเทศฝรั่งเศสระหว่าง ค.ศ. 1950 - 1959 สมาคมทหารผ่านศึกอินโดจีนเซีย และอัลจีเรีย เป็นสมาคมที่สนับสนุนพรรคการเมืองฝ่ายขวาสุด ในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษก็มีสมาคมทหารผ่านศึกที่เป็นพวกอนุรักษนิยมขวาสุด คือ The American Legion และ The British Legion

2.1.4 ขบวนการเยาวชน เป็นสมาคมของผู้ที่อยู่ในวัยเยาว์ ได้แก่สมาคมลูกเสือ สมาคมนิสิตนักศึกษา มีบทบาทในหลายด้านที่เป็นลักษณะของการบีบบังคับทางการเมือง ก่อนปี พ.ศ. 1939 ขบวนการเยาวชนมักจะเอนเอียงและสนับสนุนพรรคการเมืองฝ่ายขวา แต่หลังปี ค.ศ. 1945 ขบวนการเยาวชนมักจะกลับหันไปสนับสนุนพรรคการเมืองฝ่ายซ้าย ในปัจจุบันการตั้งสมาคมหรือองค์การศึกษามักจะเป็นไปในลักษณะของกลุ่มสนับสนุนแนวคิดทางการเมือง เช่น สหภาพนักศึกษาแห่งชาติ ฝ่ายขวาหรือฝ่ายซ้ายในยุโรป

2.1.5 องค์การสตรีและครอบครัว ในประเทศฝรั่งเศส องค์การสตรีและองค์การครอบครัวนั้น ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพื่อใช้สำหรับขยายอิทธิพลของศาสนาคริสต์ (นิกายคาทอลิก) และใช้ในการบีบบังคับกับรัฐบาล เช่น สหภาพสตรีเพื่อกิจการสังคม ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยตรง และสนับสนุนพรรคการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยม ส่วนสหภาพสตรีฝรั่งเศส (Union of French Women) และแนวร่วมแม่บ้าน นั้นก็แสดงออกถึงการสนับสนุนพรรคฝ่ายซ้าย คือพรรคคอมมิวนิสต์ นอกจากสมาคมสตรีที่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองแล้วยังมีสมาคมสตรีที่มีจุดมุ่งหมายในทางสังคม ได้แก่ สมาคมแม่บ้าน อาสาสมัคร สมาคมเพื่อการกำจัดชุมชนแออัด สมาคมต่อต้านสุรา เป็นต้น

2.1.6 กลุ่มอุดมการณ์และศาสนา หมายถึงกลุ่มที่มีความยึดมั่น มีอุดมการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ หรือเป็นองค์การที่อยู่ในความควบคุมดูแลของฝ่ายศาสนา เช่น

ศาสนาคริสต์ในฝรั่งเศส องค์การที่สำคัญ และมีอิทธิพลมากคือสมัชชาคาร์ดินัลและสังฆราช (Assembly of Cardinals and Archbishops) สำหรับองค์การฝ่ายฆราวาสที่ดำเนินการแทน พระสงฆ์ก็เกิดขึ้น เช่นสมาคมผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สมาคมสมาชิกรัฐสภาเพื่อ เสรีภาพในการศึกษา สหพันธ์ครู แนวร่วมครู สันนิบาตการศึกษา กลุ่มเหล่านี้มีประโยชน์ ในด้านจิตวิทยามากกว่าในด้านการบีบบังคับทางการเมือง

2.2 กลุ่มผลประโยชน์มหาชน

การก่อตั้งกลุ่มผลประโยชน์ในลักษณะของการใช้อิทธิพลบีบบังคับรัฐบาลนั้น นักวิชาการฝ่ายหนึ่งเชื่อว่า กลุ่มผลประโยชน์เอกชนเท่านั้นที่สามารถบีบบังคับอย่างแท้จริง แก่รัฐ ส่วนฝ่ายบริการสาธารณะ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือกลุ่มผลประโยชน์มหาชน ไม่สามารถที่จะกระทำการบีบบังคับรัฐบาลได้ ในเมื่อฝ่ายบริการสาธารณะ นี้ก็เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเอง แต่อย่างไรก็ตามสถาบันทางการเมืองสูงสุดที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตัดสินใจในทางการเมืองคือ รัฐสภาและรัฐบาลสามารถที่จะถูกบีบบังคับจากหน่วยงาน บางหน่วยของรัฐเอง หน่วยงานดังกล่าวได้แก่ หน่วยงานฝ่ายพลเรือน และหน่วยงานฝ่าย ทหาร

2.2.1 องค์การฝ่ายพลเรือนในฐานะกลุ่มผลักดัน

ก. หน่วยงานของรัฐ เป็นหน่วยงานที่จะต้องเปิดบริการประชาชนเป็น หน่วยงานที่จำเป็นที่สุดจึงจำเป็นที่จะต้องชัดเจนว่ามีหน่วยงานเหล่านี้กลายเป็นองค์การอิสระ ปกครองตนเอง และไม่ว่าผลประโยชน์ของกลุ่มจะสำคัญมากไปกว่าผลประโยชน์ของ สาธารณะ แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มบางกลุ่มก็ยังคงความเป็นกลุ่มผลักดันอยู่ เช่น รัฐวิสาหกิจ ที่บริการคนทั่วประเทศ มีอำนาจในการตัดสินใจของตนเองเป็นอย่างมาก และมีแนวโน้มที่ จะสามารถบีบบังคับรัฐในลักษณะเดียวกันกับที่บริษัทเอกชนใหญ่ ๆ ปฏิบัติอยู่ เช่น การไฟฟ้า การรถไฟ การท่าเรือ การประปา การขนส่งมวลชน เป็นต้น

ข. กลุ่มข้าราชการ การรวมตัวกันระหว่างคณะข้าราชการในหน่วยงานเดียวกัน หรือที่มาจากสถานศึกษาเดียวกัน การรวมกลุ่มนี้ก่อให้เกิดอิทธิพลอย่างมากในการบริหาร และในรัฐบาล กลุ่มผู้สอบบัญชีของฝรั่งเศสประกอบด้วยสมาชิกที่เชี่ยวชาญอย่างสูงในด้าน นี้ เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อรัฐมนตรีเศรษฐกิจและการคลังของฝรั่งเศส สามารถทำให้สมาชิก ของกลุ่มได้รับตำแหน่งบังคับบัญชาที่สำคัญ นอกจากนี้ก็มีสมาคมข้าราชการพลเรือน สมาคม ข้าราชการศาลปกครอง และยังมีการรวมกลุ่มในสถานข้าราชการในรูปของสมาคมศิษย์เก่า

โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย สถานทีราชการนี้หมายถึงรัฐวิสาหกิจด้วย เช่น การรถไฟ
การไฟฟ้า

2.2.3 องค์การฝ่ายทหารในฐานะกลุ่มผลักดัน

องค์การฝ่ายทหารซึ่งก็หมายถึงกองทัพนั้น ถ้าหากจะจัดตั้งในรูปของกลุ่ม
ผลประโยชน์แล้วก็เป็นอันตรายต่อวิถีทางการเมืองมาก ทั้งนี้ เนื่องจากกองทัพนั้นมีกำลัง
อาวุธสามารถแทรกแซงด้วยกำลัง การเปลี่ยนสถานะจากกองทัพมาเป็นกลุ่มผลักดันทาง
การเมืองสามารถกระทำได้ 2 วิธีคือ

ก. การแทรกแซงด้วยกำลัง ได้แก่ กรณีที่กองทัพกระทำ รัฐประหาร (coups
d'état) ยึดอำนาจ และเป็นผู้เข้าไปใช้อำนาจรัฐเสียเอง กองทัพจึงไม่ได้อยู่ในฐานะกลุ่มผลักดัน
อีกต่อไป แต่ได้กลายเป็นรัฐบาลหรือผู้ที่ใช้อำนาจรัฐเสียเอง และลักษณะการปกครองก็เป็น
รูปการปกครองแบบเผด็จการ ซึ่งมักจะเกิดขึ้นเป็นประจำในประเทศด้อยพัฒนา หรือใน
ประเทศโลกที่ 3 กองทัพนี้จะหมายถึงกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ หรือตำรวจ
ซึ่งเป็นกองกำลังรักษาความสงบภายใน

ในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา การแทรกแซงของกองทัพในทางการเมืองจะมี
ลักษณะโดยทางอ้อม กลุ่มนายทหารจะไม่เข้ากุมอำนาจรัฐด้วยตนเอง แต่จะเลือกนักการเมือง
คนใดคนหนึ่งไว้แล้วสนับสนุนให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาลภายหลังการยึดอำนาจสำเร็จ
ซึ่งก็หมายความว่ารัฐบาลมิได้ขึ้นอยู่กับความเห็นชอบของประชาชนอีกต่อไป แต่ขึ้นอยู่กับ
กำลังอาวุธ ซึ่งในบางกรณีการสนับสนุนของกองทัพก็ไม่พอเพียงที่จะเข้ายึดอำนาจปกครอง
ได้ ก็กระทำได้แต่เพียงการช่วยเหลือสนับสนุนหรือการจำกัดเสรีภาพในการทำงานของ
รัฐบาล

ข. การบีบบังคับโดยทางการเมืองในประเทศที่ในรัฐประชาธิปไตยส่วนใหญ่
กองทัพจะไม่เข้าแทรกแซงกิจการทางการเมืองโดยตรง แต่จะบีบบังคับทางด้านจิตวิทยา
ซึ่งจะทำให้ได้รับการสนับสนุนจากมหาชนมากกว่าการใช้กำลังทหารโดยตรง ดังเช่น
ในจักรวรรดิเยอรมัน ระหว่างปี ค.ศ. 1871 ถึง 1914 และในช่วงระยะสาธารณรัฐไวมาร์
(Weimar Republic - ค.ศ. 1914 - 1933) คณะนายทหารและคณะนายพลมีบทบาทอย่างมาก
ในทางการเมือง อย่างไรก็ตาม บทบาทการบีบบังคับทางการเมืองของทหารในประเทศ
อุตสาหกรรมอื่น ๆ จะมีน้อยหรือ เกือบไม่มีบทบาทเลยในทางการเมือง เช่น ในอังกฤษ
สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย แต่ในเอเชียอาคเนย์บางประเทศ และแม้ในประเทศไทยเองก็
ปรากฏขึ้นบ่อยครั้ง

สำหรับกรณีสหรัฐอเมริกา นั้น กองทัพมีบทบาททางด้านขวัญมากกว่า สืบเนื่องมาจากชาวอเมริกันเกรงภัยปรมาณูและสงครามนิวเคลียร์ จึงเกิดความรู้สึกที่จะต้องแสวงหาหรือสร้างความมั่นคง ความปลอดภัย และสิ่งที่จะสนองตอบได้ก็คือ กองทัพแห่งชาติที่เข้มแข็ง ซึ่งก็ต้องอาศัยอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัย ทำให้มีการสะสมกำลังอาวุธเพิ่มงบประมาณทหาร ทำให้กองทัพมีบทบาทยุ่งเกี่ยวกับเศรษฐกิจ เพราะต้องสั่งซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์จากบริษัทผลิตอาวุธซึ่งส่วนใหญ่เป็นของเอกชน ทำให้บริษัทผลิตอาวุธมีรายได้มาก สร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยธุรกิจเอกชนกับกองทัพ ยิ่งถ้านายทหารนอกราชการได้เป็นประธานหรือร่วมอยู่ในบริษัทด้วยแล้ว ก็จะทำให้กิจการค้าอาวุธกับกองทัพสะดวกยิ่งขึ้นอีก ก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งอดีตประธานาธิบดีสหรัฐ คือ นายพล ไอเซนฮาวร์ (D. Eisenhower) เรียกว่า ความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ทหาร-อุตสาหกรรม (military-industrial complex) ซึ่งในอนาคตจะเป็นสาเหตุของการยุ่งยากของประเทศสหรัฐอเมริกา

ตัวอย่างคำถามท้ายบทที่ 14

การแบ่งแยกประเภทของกลุ่มผลประโยชน์

อัครนิย

ข้อ 1. จงอธิบายกลุ่มผลักดันจริงคืออะไร ? และกลุ่มผลประโยชน์ด้านแรงงานนั้น โอกาสที่จะเป็นกลุ่มผลักดันมีมากน้อยเพียงใดให้อธิบายให้เข้าใจ

ข้อ 2. ขบวนการสนับสนุนสันติภาพและต่อต้านสงคราม จัดอยู่ในกลุ่มผลประโยชน์ประเภทใด และมีโครงสร้างเป็นแบบใดอธิบาย

ปรนัย

เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด เพียงคำตอบเดียวจากตัวเลือก 5 ตัว

ข้อ 1. กลุ่มต่อไปนี้กลุ่มใดเป็นกลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิม

1. สมาคมข้าราชการพลเรือน
2. องค์การกรรมกร
3. หอการค้า
4. แพทยสมาคม
5. องค์การนิสิตนักศึกษา

ข้อ 2. แรงงาน Labour แบ่งออกได้เป็นกี่ประเภท

1. สองประเภท
2. สามประเภท
3. สี่ประเภท
4. ห้าประเภท
5. ไม่มีการแบ่ง

คำตอบปรนัย

ข้อ 1. คือ (4)

ข้อ 2. คือ (2)